

TEKST 104: Bar Hebraeus og Thomas Ardzruni om Mutawakkils forfølgelse af kristne og undertrykkelse af Armenien

Gregor Bar Hebraeus var syrisk kristen teolog og historieskriver fra det 13. århundrede. Han skrev bl.a. en verdenskrønike på syrisk fra Skabelsen til sin egen tid, hvori han benytter sig af ældre og nu tabte krøniker som forlæg. Thomas Ardzruni var armensk historieskriver, der tidligt i 900-tallet skrev en historie om Armenien.

[Bar Hebraeus:]

Efter Wathek¹ [regerede] hans bror Mutawakkil² i fjorten år og ni måneder. Han begyndte at regere i arabernes år 231 [847]. Denne khalif var hader af de kristne, og han plagede dem [ved at beordre] dem til at binde bånd [púkîrê] af uld omkring deres hoveder, og ingen af dem måtte vise sig uden for [deres hus] uden et bælte og gjord.³ Og hvis nogen iblandt dem havde en slave, skulle han sy to strimler af stof i forskellige farver på sin tunika foran og bagpå. Og de nye kirker skulle rives ned. Og hvis de skulle være i besiddelse af en rummelig kirke, skulle en del af den, selv om den var gammel, gøres til en moské [masjid]. Og de måtte ikke opløfte kors i løbet af deres Hosianna-fest.⁴ På samme måde pålagde han ligeledes jøderne de samme påbud, og mange andre [påbud], som var ligesom dem.

[Thomas Ardzruni:]

[Grundet brandskatning og den religiøse forfølgelse gør den armenske adel oprør mod det muslimske styre omkr. 851. Mutawakkil sender derfor en stor hær imod armenerne, der bl.a. forskanser sig i befæstede byer og højborge.]

Da Hoghts højborg imidlertid var massiv, fortsatte Jirak⁵ meget hurtigt til Reshtunik-distriktet og lod sine soldater strømme ind i Arhovank-dalen, på grænsen til Mogk,⁶ hvor befolkningen fra Reshtunik var samlet. De kom i tænderne på de nådesløse hunde, der flåede mændene fra hinanden og fortærede deres lig. Han henrettede dem med sværdet og oversvømmede landet med deres blod. En del blev ført bort i slaveri. Boliger, byer og marker blev brændt og affolket for mennesker og dyr. Efter at have taget byen [Rhami] Noragiugh, Reshtunik-distriktet, førte de folket til markedspladsen med reb omkring deres hals, og henrettede dem med sværdet. [...]

Det var en smertefuld lidelse for landet, som aldrig var og ikke ville blive set igen. Landsbyer, marker og købstæder blev forvandlet til ørkener, mistede deres ynde og deres skønhed, ligesom de forskellige planter og træer [...]. Dette var det onde, hvis invasion profeten Joel beklagede [Joels Bog 2:25].

¹ Wathek (el. Al-Wathiq), kalif 842-847

² Mutawakkil, kalif 847-861

³ Der er tale om et særligt bælte – *zunnar* (eller *zonnar/zonar*) – der skulle gøre en dhimmi genkendelig som en person med lavere status end muslimer.

⁴ *Hosianna-fest*: Palmesøndag og Påsken

⁵ *Jirak*: den muslimske hærfører

⁶ Der er tale om lokaliteter i Armenien, syd for Van-søen

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

5 Fra Bar Hebraeus' krønike (*Chronicon Syriacum*) afs. 154f. Her efter E. A. W. Budge (overs.): *The Chronography of Bar Hebraeus*. Oxford 1932, vol. 1, s.141. Thomas Ardzruni: *Histoire des Ardzrounis*, Bousset Collection d'Historiens, vol. 1. Her efter B. Ye'or: *The Decline of Eastern Christianity under islam. From Jihad to Dhimmitude*. Cranbury (1996), s. 288f.